

OpRisk Turkey 2012 Konferansı'nın ardından

Istanbul'da 3-4 Aralık 2012 tarihlerinde ilk kez gerçekleştirilen OpRiskTurkey 2012 Konferansı gerek katılımcılar gerekse medya tarafından büyük ilgiyle izlendi

Toplantıya Kuveyt International Bank, Institute of Operational Risk, G31000 gibi önemli kurumlardan temsilcilerin de yer aldığı 11 yabancı konuşmacı katılım sağladı

Doç.Dr. C. Coşkun Küçüközmen
coskun.kucukozmen@ieu.edu.tr
Doç. Dr. İzzet Gökhan Özbilgin
gozbilgin@gmail.com

Coşkun Küçüközmen

Istanbul'da 3-4 Aralık 2012 tarihlerinde ilk kez gerçekleştirilen OpRiskTurkey 2012 Konferansı gerek katılımcılar gerekse medya tarafından büyük ilgiyle izlendi. Açılış konuşmaları dahil toplam 35 konuşmacının yer aldığı konferansta üç adet panel yapıldı. Birçok kuruluş tarafından desteklenen konferansın ana sponsorları Ernst & Young ve Şekerbank oldu. Toplantıya Kuveyt International Bank, Institute of Operational Risk, G31000 gibi önemli kurumlardan temsilcilerin de yer aldığı 11 yabancı konuşmacı katılım sağlarken aynı zamanda Hazine Müsteşarlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Merkezi Kayıt Kuruluşu, Bankalararası Kart Merkezi, Kredi Kayıt Bürosu gibi kurumlar ile banka ve sigorta kuruluşları, bağımsız denetim kuruluşları, bilişim firmaları ve akademisyenler çok değerli sunumlar gerçekleştirdiler.

Değerli okurlar, hiç şüphesiz sıra dışı yani beklenmedik olaylar hayatın her alanında önem taşımaktadır. Bu tür olaylar genellikle olaya maruz kalan kişi ve kurumlar için tahminlerin ötesinde büyük kayıplara, zararlarına neden olmaktadır. Deprem, fırtına, sel gibi doğal afetler ile finansal skandallar, bunların bankacılık krizine ve nihayetinde ve ekonomik krize dönüşmesi firmaların beklenmedik şekilde iflası gibi olaylar günlük hayatın doğal bir parçası olmayan sıra dışı olaylardır. Nasim Taleb'in deyişiyle birer siyah kuğu olan bu tür sıra dışı olaylar günümüzde giderek daha sık tekrerrün etmekte ve yayılma etkisine sahip ciddi riskler oluşturmaktadır. Bu tür riskler genellikle operasyonel risk kategorisinde sınıflanmaktadır.

Peki, nedir bu operasyonel risk?

Basel Komitesi operasyonel riski personel, teknoloji ve doğal afet kaynaklı riskler olarak tanımlamaktadır. Bankacılık ve finans dünyası riskleri kredi riski, likidite riski ve piyasa riski olarak görmekteydi. Basel-II'nin getirdiği en önemli yeniliklerden biri bankaların sermaye yeterlik hesabına operasyonel riskin dahil edilmesi zorunluluğu olmuştur. Basel Komitesi tarafından bu risk için her ne kadar standart/basit türde sermayeye esas teşkil edebilecek yöntemler önerilmiş olsa da, konunun

İzzet Gökhan Özbilgin

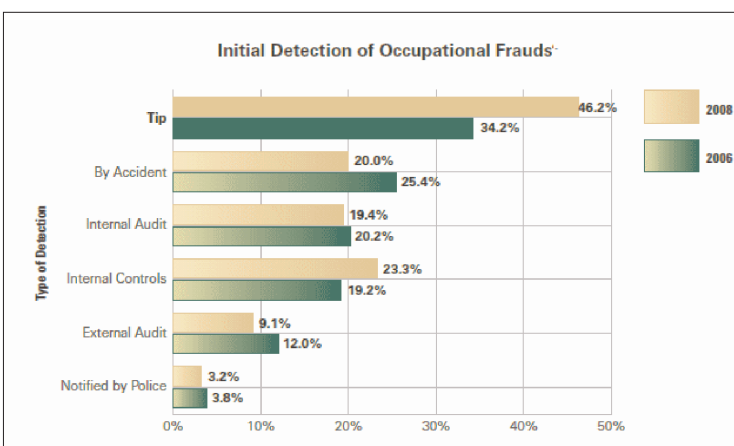
son derece karmaşık ve anlaşılması güç unsurlar içerdiği aşikârdır.

Bugüne kadar kredi, likidite ve piyasa riskleri konusunda birçok konferans, panel yapılmasına rağmen Basel-II'ye rağmen maalesef operasyonel riskler konusunda bu tür bir etkinlik gerçekleştirilmemiştir. Bu tespitten yola çıkarak Finans Derneği Yönetim Kurulu üyesi ve aynı zamanda Türk Hava Kurumu Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. İzzet Gökhan Özbilgin ile birlikte OpRisk Turkey Konferansı'nın yapılmasına Mayıs ayında karar verilmiş ve bu tarihten yaklaşık 6 ay sonra konferans gerçekleştirilmiştir. Dr. Özbilgin açılış konuşmasında Amerika, Avrupa ve Asya'da benzer isimle yıllardan beri operasyonel risk konferansları düzenlendiğini belirterek, "tüm risklerden daha eski ve temel bir risk olmasına rağmen operasyonel risk ile ilgili farkındalığın ve ilginin gelişmesinin diğer risklere göre daha geç ve yavaş olduğunu ifade etmiştir. Hatta uzun bir süre operasyonel riskler, genel anlamda, piyasa ve kredi riski gibi finansal riskler dışında kalan tüm riskler olarak tanımlanmıştır. Ancak bu tanım çok geniş kapsamlı olduğundan ve aslında operasyonel riskin ne olduğu değil, ne olmadığını açıkladığından operasyonel riskin yönetilmesi açısından açık bir fikir vermemektedir." Bu açıklamalardan sonra Dr. Özbilgin etkinliği gerçekleştirmesine destek sağlayan tüm taraflara teşekkürlerini iletti.

OPERASYONEL RİSKLER SADECE FİNANSAL KURUMLAR İÇİN Mİ?

Etkileri halen devam eden ve seyir değiştiren küresel finansal kriz, risk yönetiminin önemini bir kez daha ön plana çıkarmıştır. Büyük yatırım bankalarında yaşanan skandallar, zor durumdaki şirketler arasında operasyonel risk yönetimsizliğinin birer mağduru. Bu konuda algı yetersizliği olduğu kabul edilmesi gereken bir gerçek. Ne var ki bu sıkıntılar sadece maruz kalanları değil, aynı zamanda bunlarla ilişki içinde olan diğer kişi, kurum ve kuruluşları da etkilemektedir. Diğer taraftan kurum içi hile, zimmete para geçirme ve benzeri olaylar da operasyonel risk kapsamına girmektedir. Konferansa katılan konuşmacılardan **Hansrüedi Schutter** aşağıdaki tabloda kurum içi yolsuzlukların zaman içinde değişen profilini son derece çarpıcı bir şekilde özetlemektedir. Yolsuzluk alt kademedeki üst kademe doğru artarken bu şekilde kurumların uğradığı zarar 850 milyar Euro'ya yükselmiştir.

Pozisyon Çalışanlar	1995	2006	2008
Orta Kademe Yönetim	58% €50k	41% €64k	40% €57k
Üst Düzey Yönetim / Sahipler	30% €200k	40% €179k	37% €123k
	12% €200k	19% €820k	23% €684k

Schutter sunumunda "2008 Report to the Nation on Occupational Fraud and Abuse, Association of Certified Fraud Examiners" ve "2009 Occupational Fraud: A Study of the Impact of an Economic Recession, Association of Certified Fraud Examiners" kaynaklarına dayanarak verdiği ve "initial detection of occupational frauds= çalışanların yolsuzluklarına ilişkin ilk belirlemeler" başlıklı tabloda kurum içi yolsuzlukların 2008 yılı itibarıyla -yüzdeleri dilim bazında- ancak %19,4'ünün iç denetim, %23,3'ünün iç kontrol ve %9,1'inin dış denetim yoluyla tespit edildiğini, %46,2'sinin ise ipuçları/iz ve %20'sinin de tesadüfen tespit edildiği göstermektedir.

Konferansa **PRMIA Londra ofisinden katılan Jonathan Howitt** ise yaptığı sunumda bu tür yolsuzlukları önlemek için harcanacak çabanın (zaman/maliyet) maruz kalınacak zararlardan çok daha küçük olduğunu ifade ederek "önlemek tedaviden ucuzdur" diyerek daha en baştan riskin yönetilmesi gerektiğini belirtmiştir.

ISO 31000 Risk Standartları Başkanı Alex Dali ise risk yönetimi konusunda standartların oluşturulduğunu ve sektöre ciddi katkılarda bulunduğunu ifade etmiştir. Özellikle ISO 31000 Kurumsal Risk Yönetimi standardının şemsiye bir standart olduğunu ve Türkçeye çevrilme çalışmalarının

başladığını da ileterek sözlerini tamamladı.

Kredi Kayıt Bürosu Genel Müdürü Kasım Akdeniz tarafından yapılan sunumda ise Kredi Kayıt Bürosu (KKB) tarafından toplanan bilgilere (verilere) dayanarak üretilen risk raporları ve yine KKB nezdinde yürütülen "alacak sigortası" çalışmalarını piyasada şeffaflığı artırırken risk yönetimine katkıda bulunduğu gözler önüne serilmiştir.

Operasyonel riske ilişkin birçok örnek mevcuttur. Konuşmacıların birçoğu bu tür risklere ilişkin vaka analizlerine sunumlarında yer vermiştir. Biz de burada Royal Bank of Scotland konusuna küçük içerisinde yer vermek istedik.

ROYAL BANK OF SCOTLAND (RBS) OLAYI

2012 yılının en önemli olaylarından biri de İngiltere'nin büyük yatırım bankalarından RBS'nin bilgi teknoloji sistemlerinin (IT) çökmesi olmuştur. Halen tamamıyla giderilememiş olan bu sorun nedeniyle banka büyük itibar kaybına uğradı. Financial Times gazetesi olayı "RBS'nin yazılım sisteminin çökmesi uzun zamandır IT sistemlerini ihmal edenler için bir uyarıdır" zili oldu şeklinde yorumladı.

Sistemlerde meydana gelen arızaların etkilerinin sanıldığından daha büyük olabiliyor. Zira ödeme sistemindeki küçük bir aksaklığın etkisi büyüyerek artabiliyor. Bu tür riskler operasyonel riskler kategorisinde sınıflandırılıyor. RBS'de yaşanan olayların nedenleri muhtelif olmakla birlikte gelişen teknoloji nedeniyle bankaların kısa süreler içinde sistem üzerine sistem inşa etmelerinin kaçınılmaz oluyor. İşte bu noktada, yani sistem üzerine kurulan sistemlerin ne kadar sağlıklı işlediğine dair bir test/deneme süreci yok. Diğer taraftan önmüzdeki on yıl içinde sistemlerini iyileştirmeyen bankaların çok ciddi sorunlarla karşılaşabileceği uzmanlar tarafından dile getiriliyor. Sistem üzerine sistem inşa etmenin ardında yatan gerçekçi banka birleşmeleri ve devralmaları olduğu ifade ediliyor. Yine yetkili ağzlar merciler bankaların başlarına ciddi bir olay gelmedikçe bu konuda önleyici adım atma-

Toplantıda, Hansrüedi Schutter, PRMIA Londra ofisinden Jonathan Howitt, ISO 31000 Risk Standartları Başkanı Alex Dali, Kredi Kayıt Bürosu Genel Müdürü Kasım Akdeniz birer konuşma yaptılar

katılımcılar şu ortak noktada birleştiler: "Bu etkinlik sayesinde operasyonel risk alanında farkındalığın artacağı kesin. Bizler artık üst düzey yönetime bu riski daha iyi anlatabileceğiz ve risk iletişimi kanallarımızı daha da netleştireceğiz. Bu riskleri gereğince yönetemediğimiz zaman başımıza neler gelebileceğini daha iyi anladık. Dolayısıyla üst düzey yönetimin bu konuya destek vermesi kaçınılmaz olacak". Evet değerli okurlar, operasyonel risk çalışanları kadar üst yönetimlerin de bu riske gereken önemi vereceği günleri görmek dileğiyle...

Toplantıda, Hazine Müsteşarlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Merkezi Kayıt Kuruluşu, Bankalararası Kart Merkezi, Kredi Kayıt Bürosu gibi kurumlar ile banka ve sigorta kuruluşları, bağımsız denetim kuruluşları, bilişim firmaları ve akademisyenler çok değerli sunumlar gerçekleştirdiler